

designmuseo

KOKOELMAPOLITIIKKA

1.	JOHDANTO	3
2.	LAIT JA ASETUKSET	3
3.	ETIIKKA	4
4.	TALLENNUSVASTUU	4
5.	KOKOELMAT	4
5.1.	ESINEKOKOELMIEN HISTORIA	4
5.1.1.	ERILLISKOKOELMAT	6
5.2.	KUVAKOKOELMIEN HISTORIA	7
5.3.	PIIRUSTUSKOKOELMA	7
5.4.	ARKISTOKOKOELMA	8
6.	KARTUNTAPOLITIikka JA HANKINNAT	8
7.	KOKOELMIEN REKISTERÖINTI JA DOKUMENTOINTI	9
8.	TIETOKANNAT / DIGITOINTI	9
9.	KOKOELMIEN TURVAAMINEN JA SÄILYTTÄMINEN	11
10.	KOKOELMIEN SAAVUTETTAVUUS	12
11.	TALLETUKSET JA LAINAT	13
11.1	LAINAT KOKOELMISTA	13
11.2.	LAINAT MUSEOON	13
12	POISTOT KOKOELMISTA	14
13	KOKOELMAPOLIITTISEN OHJELMAN SEURANTA JA PÄIVITYS	15

1. JOHDANTO

Designmuseo on Taideteollisuusmuseon säätiön ylläpitämä museo, yksityinen valtionapulaitos. Museo on muotoilun alueen valtakunnallinen erikoismuseo. Sen kokoelma on kansallinen muotoilukokoelma. 1875–1989 museota ylläpiti Suomen Taideteollisuusyhdistys.

Toiminta-ajatus

Designmuseolle on keskeinen rooli muotoilun kulttuuristen ja yhteiskunnallisten vaikutusten tutkijana ja esittelijänä Suomessa. Museo tutkii ja esittelee sekä kotimaisen että kansainvälisen muotoilun historiaa ja tämän päivän ilmiöitä ja toimii alan keskustelun herättäjänä. Museo parantaa ja laajentaa suomalaisen muotoilun tunnettuutta maailmalla näyttelyiden ja julkaisujen avulla.

Kokoelmapolitiikka on perusrunko kokoelmiin liittyville toimille museossa ja siihen liitetään tarkemmat ohjeet eri toimialueista museon henkilökunnan käyttöön.

2. LAIT JA ASETUKSET

Designmuseo noudattaa toiminnassaan Suomen ja Euroopan Unionin lainsäädäntöä sekä kansainvälisiä museoalaa koskevia sopimuksia. Designmuseon toimintaa valtakunnallisena erikoismuseona määrittää Museoasetus 1312/1992 ja toimintaa museona Museolaki 729/1992, 877/2005.

Designmuseo seuraa omalta osaltaan kulttuuriesineiden maastavientiä ja ilmoittaa mahdollisia toimenpiteitä vaativista havainnoistaan Museovirastolle.

Esinekokoelman, kuvakokoelman, piirustus- ja arkistomateriaalin käytössä huomioidaan tekijänoikeuslaki. Esineiden, suunnitelmien ja valokuvateosten kohdalla tekijänoikeus on voimassa tekijän elinajan ja 70 vuotta kuolinvuoden jälkeen. Museo ilmoittaa teosten yhteydessä suunnittelijan nimen ja kuvien yhteydessä kuvaajan nimen tekijänoikeuslain mukaisesti. Tietoja käsitellessään ja julkistaessaan museo huomioi henkilötietolain asettamat rajoitukset.

Kulttuuriomaisuuden vientiä ja tuontia säätelevät lait huomioidaan kansainvälisissä sopimuksissa.

3. ETIIKKA

Designmuseo on Kansainvälisen museoneuvoston ICOM:in yhteisöjäsen ja noudattaa sen ammattieettisiä sääntöjä. (suomennos <http://finland.icom.museum>). Säännöt koskevat museota organisaationa sekä museon henkilökuntaa yksilöinä.

Eettisten sääntöjen mukaan kokoelmapoliittisena periaatteena on museoiden velvollisuus hankkia, säilyttää ja edistää kokoelmiaan suojatakseen luonnonperintöä sekä kulttuurillista ja tieteellistä perintöä. Museoiden kokoelmat muodostavat merkittävän julkisen perinnön, jolla on erityisasema lain edessä ja jota kansainvälinen lainsäädäntö suojaa.

Hankinnoissa ja poistoissa käytetään erityistä harkintaa ja huolellisuutta, jotta ei syntyisi eturistiriitaa museon ja sen henkilökunnan välille. Henkilökuntaan kuuluva ei saa ylläpitää kilpailevaa kokoelmaa, joka muodostaa eturistiriidan museon ja henkilökunnan välille.

Museon kokoelmapolitiikka on avointa ja läpinäkyvää. Eettiset toimintatavat huomioidaan kaikessa museotoiminnassa.

4. TALLENNUSVASTUU

Taideteollisuusmuseon säätiön sääntöjen mukaan Designmuseon tehtävänä on toimia alansa valtakunnallisena erikoismuseona, ylläpitää ja hoitaa alan kehitystä valottavaa valtakunnallista museokokoelmaa ja jatkuvasti kartuttaa sitä tallentamalla esineistöä sekä kuva- ja arkistoaineistoa.

Designmuseon esinekokoelma, kuva-arkisto ja arkisto muodostavat varsin kattavan kuvan suomalaisen muotoilun historiasta. Designmuseo huomioi tallennuksessa myös muiden lähellä sen toimialaa olevien valtakunnallisten erikoismuseoiden tallennustoiminnan. Kokoelmien päällekkäisyyttä pyritään välttämään.

Designmuseo on mukana TAKO hankkeessa ja huomioi Museoviraston ohjeet.

5. KOKOELMAT

5.1. ESINEKOKOELMIEN HISTORIA

1870-luvun taideteollisuusaatteen mukaisesti Suomeen perustettiin C.G. Estlanderin esityksestä 1871 Veistokoulu ja vuonna 1873 tehtiin ensimmäisen hankinnat museokokoelmaan, jonka tarkoitus ajan hengen mukaisesti oli toimia opetuksen tukena.

Haluttiin esitellä erilaisia esineitä, materiaaleja ja työtapoja käsityöverstaiden ja taideteollisuuden malli-arkistona.

Wienin maailmannäyttelystä 1873 hankittiin yli 700 esinettä. Suomen Taideteollisuusyhdistyksen perustamiskokouksessa 29.10.1875 museon intendentti eversti Spåre luovutti kokoelman ja sitä kuvailevan kertomuksen yhdistykselle.

Spåren kertomus on valitettavasti kadonnut, joten ensimmäinen museoluettelo on Suomen taideteollisuusyhdistyksen luettelo vuodelta 1881. Luettelon laati maisteri Ernst Nordström, josta tuli museon seuraava intendentti. Mukana ovat museon vastaanottamat yksityiset lahjoitukset, Pariisista 1878 ostetut esineet ja Helsingin 1881 taideteollisuusnäyttelystä lahjoitetut esineet. Luettelossa on kaikkiaan 1 622 numeroa arkkitehtuuridetalleja, veistoksia, tekstiileitä, lakkatöitä, emaloiteja, mosaiikkeja, lasimaalauksia, maalauksia, paino- ja graafisia töitä, kirjansidontaa ja nahka-töitä, lasia, keramiikkaa, puutöitä, kiviesineitä, koruja, luuesineitä ja metallitöitä.

Taideteollisuusyhdistys julkaisi 1914 museon intendentin Gustaf Strengellin laatiman oppaan Taideteollisuusyhdistyksen museoon. Luettelossa on mukana erikseen merkittynä Antellin kokoelmat. Strengell on ryhmitellyt esineet materiaaleittain ja alkuperänsä mukaan ja selostanut laajasti niiden valmistustekniikoita.

Strengellin luettelossa on kaikkiaan 1197 numeroa. Pohjoismaisen ja suomalaisen esineistön osuus alkoi kasvaa. Arabian tehtaan ja Iris tehtaan sekä Finchin oppilaiden keramiikkaa oli hankittu osittain Antellin valtuuskunnan varoin. Metallista esimerkkeinä oli Eric.O.W.Ehrströmin töitä. Kokoelma Suomen Käsityön Ystävien tekstiilejä oli niin ikään hankittu osittain yhdistyksen ja osittain Antellin valtuuskunnan toimesta.

Arttu Brummerin intendenttikaudella 1927-1951 kokoelmien kotimaista osuutta kasvatettiin edelleen mm. edustavilla taidetekstiileillä.

Vuonna 1953 museo joutui luopumaan näyttelytiloistaan Pohjoisrannassa ja samana vuonna käynnistettiin kokoelmien inventointi ja luettelointi. Tässä yhteydessä kokoelma luokiteltiin materiaaleittain ja numeroitiin uudelleen kirjainalkuisilla tunnuksilla, jotka ovat edelleen käytössä. Antellin kokoelma luuteloitiin tälläkin kertaa yhdistyksen kokoelmaan. Kokoelmista on manuaalikortit, joissa useimmissa on valokuva.

1950-luvulta 1970-luvulle kokoelmaa kartutettiin yhdistyksen näyttelytoiminnan yhteydessä pääosin valmistajien lahjoituksina. Osa tästä esineistöstä myös numeroitiin ja luuteloitiin edellä kuvattuun järjestelmään. Vuonna 1977 Suomen Taideteollisuusyhdistyksen kokoelmassa oli 5000 esinettä.

Museo sai pitkän varastointikauden jälkeen uudet tilat ja samalla museoammatillisen henkilökunnan. Kokoelma kasvoi pääosin lahjoituksina. Yksityishenkilöiltä ja muotoilijoilta sekä valmistavilta saadut lahjoitukset ovat tärkeä osa kokoelman

kartuttamisessa. Vuosittaiset hankintamäärärahat ovat olleet vaatimattomia ja niillä on hankittu vanhaa ja uutta taideteollista esineistöä. Opetusministeriön erillisrahoituksella on hankittu merkittäviä kokonaisuuksia mm. ryijyjä, Bertel Gardbergin uniikkia tuotantoa ja Timo Sarpaneva -kokoelma. Suomen Taideteollisuusyhdistyksen tavoitteena oli suomalaisen muotoilun kokoelma. Ulkomaisia hankintoja ei juurikaan tehty.

Taideteollisuusmuseon säätiö perustettiin museota ylläpitäväksi organisaatioksi 1989. Kokoelmassa oli tuolloin yli 20 000 esinettä. Suomen Taideteollisuusyhdistys luovutti lahjoituksina saadut esineet osaksi Taideteollisuusmuseon säätiön pääomaa. Kirjaintunnuksin merkitty museokokoelma, ns. vanha kokoelma ja vuoteen 1989 mennessä ostoina hankitut esineet yhdistys jätti omistukseensa. Suomen Taideteollisuusyhdistys luovutti loputkin kokoelmasta Designmuseolle 2005.

Vuonna 1989 perustettu ystävähdistys (Taideteollisuusmuseon ystävät, nykyisin DAMY, Design- ja Arkkitehtuurimuseon ystävät ry) on tukenut museon kokoelmaostoja ja mahdollistanut hankintoja.

Designmuseo vastaanotti Esteri Tomulan testamenttilahjoituksen vuonna 1998. Esteri Tomulan rahasto on hankkinut kokoelmiin vuosittain ensisijaisesti uutta uniikkia keramiikkaa. Esteri Tomula kokoelmaan on liitetty myös hänen testamentissaan lahjoittamia esineitä, jotka ovat hänen omaa tuotantoaan. Lisäksi kokoelmassa on hänen ystäviensä lahjoituksia.

Esinekokoelma kaksinkertaistui vuonna 2005, jolloin Hackman Pro Design-säätiö fuusioitui Taideteollisuusmuseon säätiöön ja Designmuseo otti vastuulleen Arabian museon, Iittalan lasimuseon, Nuutajärven lasimuseon ja Hackman-Sorsakosken kokoelmat. Kotimaisen lasi- ja keramiikkateollisuuden ja keskeisten suunnittelijoiden kuten Rut Bryk, Kaj Franck, Birger Kaipiainen, Gunnel Nyman, Timo Sarpaneva, Oiva Toikka, Tapio Wirkkala jne. osalta kokoelma on nyt varsin kattava.

Vuonna 2009 perustettiin kansainvälisen nykymuotoilun kokoelma, Habitare-kokoelma, jonka kartuttamista jatketaan yhteistyössä Suomen messujen kanssa.

Designmuseon kokoelmissa on kaikkiaan noin 75 000 esinettä.

5.1.1. Erilliskokoelmat

Antellin kokoelma

Suurkeräilijä ja mesenaatti Herman Frithiof Antell (1847-1893) lahjoitti kokoelmansa ja pääosan omaisuudestaan Suomen kansalle. Lahjoitus otettiin vastaan vuoden 1894 valtiopäivillä. Lahjoittaja oli toivonut, että esineistö sijoittuisi suunnitteilla olevaan Suomen kansallismuseoon mutta taideteollisuusesineistö sijoitettiin Suomen

taideteollisuusyhdistyksen museoon. Kokoelma oli samantyyppinen kuin yhdistyksen kokoelma. Siihen kuului mm. keramiikkaesineitä, itämaisia esineitä, hopeaesineitä ja muuta esineistöä. Antellin testamenttivaroista hankittiin seuraavien vuosikymmenten aikana merkittävästi esineitä kokoelmaan ja niissäkin itämaisen esineistön osuus oli merkittävä. Antellin kokoelman taide-esineet ovat Valtion taidemuseossa ja osa esineistä on Kansallismuseossa.

5.2. KUVAKOKOELMA

Kokoelman muodostaminen aloitettiin 1978, kun museotoiminta käynnistyi nykyisessä toimipaikassa. Kokoelmien perustan muodostaa museon omien kuvaajien kuvaamat kokoelma-, tapahtuma- ja näyttelykuvat.

Kokoelma karttui merkittävästi, kun Suomen Taideteollisuusyhdistyksen kuva-arkisto liitettiin silloisen Taideteollisuusmuseon kuva-arkistoon. Taideteollisuusyhdistyksen kuvakokoelma kattaa muotoilun alan monipuolisesti 1930-luvulta lähtien. Kokoelman pääpaino on 50-60-lukujen kuvissa. Kokoelmaan kuuluu 17 000 mustavalkoista kuvaa ja 5 000 diakuva.

Ainutlaatuisia ja kansallisesti tärkeitä kokonaisuuksia ovat lahjoituksena vastaanotettu Marimekko-kokoelma (1985), johon kuuluu n. 20 000 kuvaa ja fuusion myötä (2005) vastaanotetut Arabian, Iittalan, Nuutajärven kuvakokoelmat, yht. n. 20 000 kuvaa.

Suomen Kulttuurirahasto on rahoittanut yhteistyöhankkeen, jonka puitteissa tuhoutumassa olleet kuvaamo Pietisen negatiivit reprokuvattiin ja niistä valmistettiin pinnakkaiset. Reprokuvaukset tehtiin Suomen valokuvataiteen museossa. Sopimuksen mukaan Designmuseo valitsi omiin kokoelmiinsa kopioitavaksi 3 500 muotoilun alan kuvaa. Kuvakokoelman keskeinen osuus on 50-luvun tunnettujen muotoilijoiden uutuustuotteita, näyttelyitä ja messuja.

Tärkeitä lahjoituksena vastaanotettuja kokonaisuuksia ovat lisäksi mm. Ornamon lahjoitus (1984, 1987), Arttu Brummerin lahjoitus (1985), Ilmari Tapiovaaran tuotantoa esittelevä lahjoitus (2001).

Museolla on ollut oma kuvaaja 1980-luvulta 1990-luvun puoleen väliin. Sen jälkeen kuvauksista on vastannut museon ulkopuolinen kuvaaja.

Kuva-arkistossa on noin 120 000 kuvaa

5.3. PIIRUSTUSKOKOELMA

Museon piirustuskokoelma on karttunut pääasiassa vuoden 1977 jälkeen. Suomen Käsityön Ystävien luonnosarkiston opetusministeriö on ostanut kokoelman kolmessa erässä, niistä ensimmäisen ennen museon uudelleen avaamista. Kokoelmassa

on kaikkiaan 6500 originaaliluonnosta sekä kopioita ja työpiirustuksia 1890-luvun lopulta 1990-luvun alkuun. Tähän liittyvä muu arkistomateriaali on sijoitettu Kansallisarkistoon.

Ornamon kautta museoon on luovutettu Eva ja Louis Sparren suunnittelutoimiston kokoelma n. 350 piirustusta huonekaluja ja sisustuksia varten 1898–1908.

Yksittäisten muotoilijoiden piirustusarkistoista laajin on Ilmari Tapiovaaran piirustusarkisto n. 13 000 alkuperäissuunnitelmää.

5.4. ARKISTOKOKOELMA

Arkistokokoelmaan kuuluu asiakirjoja, lehtileikkeitä, tuoteluetteloita, mainosmateriaalia ja monenlaista muuta arkistoaineistoa liittyen suunnittelijoihin ja valmistajiin. Tekstiilitaiteilijoiden arkistoihin kuuluu mm. mallitilkkuja, materiaalikokeiluja, työkortteja ja muuta arvokasta originaaliaineistoa. Osa arkistoaineistoista luetteloidaan ja tullaan siirtämään osaksi kokoelmia.

Suomen taideteollisuusyhdistyksen ja Ornamon arkisto siirrettiin Taideteollisen korkeakoulun arkistoon 1996. Arabian, Nuutajärven ja Iittalan museoiden arkistot ovat tällä hetkellä Designmuseon laajimmat yhtenäiset kokoelmat.

6. KARTUNTAPOLITIIKKA JA HANKINNAT

Designmuseo kerää, tallentaa ja tutkii ensisijaisesti suomalaista muotoilua ja taidekäsitteitä esineinä, suunnitelmina, kuvina ja arkistomateriaalina. Vertailuaineistona museo hankkii myös ulkomaista esineistöä.

Designmuseo tekee ostoina ja ottaa vastaan lahjoituksina esineitä, jotka täyttävät museon hankintakriteerit. Museonjohtaja vahvistaa ostopäätökset. Hankintojen kautta pyritään saamaan kattava ja historiallisesti tasapainoinen kokoelma näyttelyitä, tutkimusta ja muotoiluhistorian kirjoitusta varten. Henkilöresurssit ja säilytystila vaikuttavat osaltaan siihen, mitä kokoelmiin voidaan ottaa vastaan.

Designmuseon tallennusalueeseen kuuluvat muun muassa seuraavat osa-alueet:

- Huonekalu- ja sisustussuunnittelu
- Lasi- ja keramiikkamuotoilu
- Muoti- ja tekstiilisuunnittelu
- Teollinen muotoilu
- Korumuotoilu
- Käyttögrafiikka ja graafinen suunnittelu
- Taidekäsitteiden tutkimus
- innovaatiot ja immateriaalinen suunnittelu

Museo voi ottaa vastaan deponointeja, jos tallennukseen on välttämätön syy. Deponoinnin perusteita ovat esim. esineen keskeinen merkittävyys ja puutteelliset säilytysolosuhteet. Sopimus tehdään rajoitetuksi ajaksi.

Lahjoituksien, ostojen ja deponointien yhteydessä luovuttajalle jää vastaanottokuitti, luovutus sopimus tai maksukuitti. Yksittäisen hankinnan perustelut merkitään tietokantaan.

Arkistoihin otetaan vastaan aineistolahjoituksia. Luovutus sopimukseen merkitään museon oikeus seuloa aineistoa.

Kuvakokoelma karttuu pääosin julkaisujen yhteydessä kokoelmakuvauksilla sekä lahjoituksilla.

7. KOKOELMIEN REKISTERÖINTI JA DOKUMENTOINTI

Jokainen esine, kuva ja piirustus saavat yksilöllisen numeron. Ne luetteloidaan tietokantaan, johon liitetään myös kyseisen kohteen kuva. Kokoelmaan liitettäessä kohteesta pyritään saamaan mahdollisimman monipuoliset tiedot liittyen erityisesti suunnitteliin, suunnitteluun ja valmistukseen.

Esineillä, piirustuksilla ja kuvilla on erilliset pääkirjat (diaarit). Kohteille annetaan juoksevassa järjestyksessä pääkirjanumero. Juokseva numerointi otettiin käyttöön 1978. Vanhoissa kokoelmissa on oma numerointijärjestelmänsä. Suomen taideteollisuusyhdistyksen numerointiin liittyi luokitukseen liittyvä kirjain (A=lasi, B=keramiikka jne). Vuoden 2005 fuusiossa kokoelmiin liitettyjen esineiden numeroihin on lisätty numerosarjan eteen alkuperään viittaava kirjainyhdistelmä AM = Arabian museo, ILM = Iittalan lasimuseo, NJ = Nuutajärven lasimuseo. Hackman-Sorsakosken aineisto oli luetteloinaton ja on numeroitu Designmuseon järjestelmään 2008.

Kuva-arkistossa 0 (nolla) -alkuinen numero tarkoittaa diakuvaa. Kirjaintunnuksia käytetään Suomen Taideteollisuusyhdistyksen luovuttaminen diakuvien numerotunnusten yhteydessä. Arabian, Iittalan, Nuutajärven ja Hackman-Sorsakosken kuvat luetteloidaan juoksevalla numerolla Designmuseon järjestelmään.

8. TIETOKANNAT / DIGITOINTI

Designmuseo käyttää Memoron-kokoelmahallintajärjestelmää. Järjestelmässä on omana kohderyhmänään arkisto-, esine-, kuva- ja piirustustietokanta. Ohjelmaan on konvertoitu aiemmat tietokannat (Finsca 1990–1995, Mopsi 1995–2008 ja Arabian

museon käyttämä Image Extend 2000–2005). Ohjelmassa on varauduttu tallentamaan kuvan lisäksi myös ääntä ja liikkuvaa kuvaa.

Museon digitointisuunnitelma

Digitointisuunnitelmansa mukaisesti Designmuseo pyrkii aikaansaamaan ajallisesti, materiaaleittain ja suunnittelijoittain kattavia digitaalisia kokonaisuuksia. Vuosittainen kartunta digitoidaan mahdollisimman pian vastaanottamisen jälkeen. Kokoelmat, joihin kohdistuu museokentältä ja tutkijoiden taholta paljon kiinnostusta ja tuhoutumisvaarassa olevat kokoelmat pyritään digitoimaan ensisijaisesti.

Standardit

Luettelointisovellus sisältää joustavat rajapinnat tietojen kahdensuuntaista vaihtoa varten. Järjestelmä on yhteensopiva Museoviraston ylläpitämän Suomen museot online -hakupalvelun kanssa ja yhteen sovitettavissa muidenkin hakujärjestelmien kanssa (esim. KDK-yhteensopiva). Kuvat skannataan resoluutiolla 200/300 dpi ja tallennetaan jpg- ja tiff-muodossa.

Asiasanat

Tietokantaohjelmassa on mahdollisuus asiasanojen käyttöön. Muotoilusanastoa kehitetään.

Kuvien luettelointia, skannausta sekä karttumista ohjaavat usein näyttelyt ja julkaisut. Uudet kuvat tulevat kuvaajalta valmiiksi digitaalisessa muodossa. Kuvien osalta tietokantaohjelmaan tallennetaan jpg-kuva usein alkuperäistä pienemmässä muodossa. Suurikokoinen tiff-kuva säilytetään kovalevyllä ja CD / DVD-levyillä kuvanumerolla nimettyinä.

Museon pyrkimyksenä on saattaa mahdollisimman laaja aineisto kaikkien kiinnostuneiden tavoitettavaksi. Tavoite on toteutunut museokokoelmien digitoinnin myötä. Museo julkaisee verkkonäyttelyitä, jotka toimivat tiedonsaannin, opetuksen ja tutkimuksen lähteinä, sekä parantavat kokoelmien saavutettavuutta.

Digitoitaessa kokoelmia edetään päivitettävän suunnitelman mukaan. Koska kaikkea kuvamateriaalia ei voida saattaa digitaaliseen muotoon, säilytetään osa aineistosta manuaalisena tutkimusmateriaalina.

Yhteistyö

Tietojen vaihto joustavasti eri muistiorganisaatioiden välillä. Muut alan museot voivat saada käyttöönsä Memoron-tunnukset tutkimustyöhön ja kokoelmatietokantojensa tarkastamista varten.

9. KOKOELMIEN TURVAAMINEN JA SÄILYTTÄMINEN

Museon periaatteena on esineiden ja muun originaalimateriaalin säilyttäminen muuttumattomana. Tämä edellyttää hyviä säilytysolosuhteita ja huolellista käsittelyä siirroissa, kuljetuksissa ja esittämisessä. Kokoelmien säilytystila on Vantaan museovarasto.

Kokoelmien huollossa ja korjaamisessa käytetään ulkopuolista konservointipalvelua. Ulkopuolisena palveluna voidaan tilata myös kokoelmien osien kuntokartoituksia ja toimenpidesuunnitelmia.

Designmuseo on vakuuttanut kokoelmansa museorakennuksessa ja myös Arabian, Iittalan ja Nuutajärven museoissa ja varastossa sekä kaikkien mainittujen toimipisteiden välisissä kuljetuksissa. Kokoelmalainat ja kiertonäyttelyt vakuutetaan erikseen.

Jos Taideteollisuusmuseon säätiön toiminta jostain syystä lakkaa, kokoelmat on säätiön sääntöjen mukaan luovutettava yleishyödylliselle organisaatiolle tai opetusministeriölle museokäyttöön.

Kriisitilanteeseen on varauduttu sijoittamalla kokoelmat kahteen erilliseen paikkaan.

Museorakennuksen osalta on laadittu pelastussuunnitelmasuunnitelma. Vantaan museovarastossa noudatetaan Suomen pankin turvamääräyksiä ja turvasuunnitelmia sekä Designmuseon laatimia ohjeita.

Kaikissa museon toimipisteissä on hälytysjärjestelmä ja nauhoittava videovalvonta. Aukioloaikoina on lisäksi henkilövalvontaa. Museovarasto on liitetty Suomen Pankin valvontajärjestelmään ja siellä on sammutuslaitteistot.

Tietokanta kopioidaan päivittäin ja kopioita säilytetään erillään museorakennuksesta.

Designmuseo osallistuu opetusministeriön perustaman Kansallinen digitaalinen kirjasto (KDK) -hankkeen selvitystyöhön. Designmuseo tulee sijoittamaan digitaalista aineistoa yhteiseen pitkäaikaissäilytykseen (PAS) heti kun se on mahdollista, todennäköisesti 2016.

10. KOKOELMIEN SAAVUTETTAVUUS

Näyttelyt

Designmuseon laajat ja monipuoliset kokoelmat muodostavat perustan museon omalle näyttelytoiminnalle. Kokoelmia esitetään perusnäyttelyssä, vaihtuvissa näyttelyissä ja kiertonäyttelyissä.

Kokoelmat toimivat lähtökohtana näyttelysuunnittelussa ja näyttelyohjelmia laadittaessa. Kokoelmien monipuolisuus mahdollistaa monipuolisen näyttelyohjelman pienillä esinelaina- ja kuljetuskustannuksilla.

Designmuseon toteuttamissa kiertonäyttelyissä kokoelmilla on suuri rooli. Kokoelmat mahdollistavat vapaamman ja helpomman kierto-ohjelman. Kokoelmaesineiden tuntemus ja erityisvaatimusten tietämys mahdollistaa joustavan toimimisen vastaanottavien museoiden kanssa, sekä erityyppisiä esillepanoja.

Tutkijapalvelu

Designmuseossa tutkijoiden käytössä on sopimuksen mukaan tietokanta, diakokoelma (järjestetty aiheittain ja suunnittelijoiden mukaan), ja mustavalkoisia valokuvia tuoteluettelokokoelma ja muotoilijarekisteri.

Esinekokoelmiin ja järjestettyihin arkistoihin tutkijat pääsevät tutustumaan sopimuksesta Vantaan museovarastolle. Museolta pyydyt kokoelmiin liittyvät selvitykset tehdään maksullisena palveluna.

Designmuseo palvelee suurta yleisöä ensisijassa tuottamalla näyttelyitä, julkaisuja ja internetissä toimivia kaikille avoimia verkkonäyttelyitä. Tietokantaa ei voi kokonaisuudessaan avata yleiseen verkkoon esineisiin ja kuviin liittyvistä tekijänoikeussyistä.

Tekijänoikeuslaki suojaa tekijänoikeudet 70 vuotta suunnittelijan kuoleman jälkeen. Tämä rajoittaa materiaalin julkaisemista. Uusissa sopimuksissa huomioidaan tekijänoikeudet.

Designmuseo pyrkii käyttämään julkaisuissaan ainoastaan kuvia, joihin on käyttöoikeus. Kuva-arkisto tekee selvitystyötä kuvien oikeuksien omistajien selvittämiseksi ja pyrkii solmimaan kuvakäyttösopimuksia kuvaajien tai heidän oikeudenomistajien kanssa.

11. TALLETUKSET JA LAINAT

11.1. LAINAT KOKOELMISTA

Lainausperiaatteet

Designmuseo lainaa esineitä ja arkistoaineistoa näyttelytarkoituksiin muille museoille ja julkisyhteisöille. Lainan edellytyksenä on että lainaottajan pystyy esittämään lainaamansa materiaalin museoturvallisissa olosuhteissa Designmuseon edellyttämällä tavalla.

Designmuseo hyväksyy myös pitkäaikaiset lainat, talletukset (max. 5 vuotta) mikäli esineestä on kokoelmissa useampia samankaltaisia kappaleita.

Lainasopimuksen pohjana käytetään Euroopan museoverkosto NEMO:n sopimusluonnosta soveltuvin osin.

Lainaaaja vakuuttaa esineet Designmuseon ilmoittamasta arvosta kuljetusten ja esilläolon ajaksi. Lainaaaja vastaa kuljetuskustannuksista ja mahdollisista kuljetuspakkauksista. Designmuseo laskuttaa lainasta voimassaolevan hinnastonsa mukaisen palvelumaksun. Esinekuvaukset suoritetaan pääosin museon tiloissa ja vain poikkeustapauksessa museon ulkopuolella museohenkilökunnan valvonnassa. Näistä toimenpiteistä laskutetaan hinnaston mukaan.

Kuva-arkisto ei lainaa originaalikuvamateriaalia. Kopiot / digitaaliset tiedostot teetetään Designmuseon valvonnassa asiakkaan kustannuksella kulloisenkin käyttötarkoituksen mukaan.

Arkistomateriaali on tutkijoiden käytössä Designmuseon tiloissa, mutta sitä ei lainata tutkimusta tai jäljentämistä varten. Mahdollinen kopiointi suoritetaan valvotusti museon tiloissa tai ulkopuolella museon valvonnassa asiakkaan laskuun.

Kuva-arkisto välittää kuvia koti- ja ulkomaisiin julkaisuihin ja perii tästä hinnastonsa mukaisen maksun. Designmuseon kotisivujen yhteydessä on lehdistön käyttöön kuvapankki, sekä ammattilaisille suunnattu kuvakauppa. Kuvapankista on ladattavissa kuvia lähestyvistä ja esillä olevista näyttelyistä. Kuvapankin käyttöoikeuden saa rekisteröityminen jälkeen. Kuvakaupasta on mahdollista ostaa museon kuvia julkaisukäyttöön.

11.2. LAINAT MUSEOON

Designmuseo voi lainata muilta museoilta, julkisyhteisöiltä ja yksityishenkilöiltä esineitä ja muuta materiaalia näyttelyihin ja kuvauksiin. Designmuseo toteuttaa esineiden käsittelyssä ja esittämisessä samoja periaatteita kuin omien kokoelmiensa käsittelyssä.

Esineet vakuutetaan lainanantajan esittämästä summasta kuljetusten ja esilläolon ajaksi.

12. POISTOT KOKOELMISTA

Kokoelmiin numeroitu ja luetteloitu esine tai kuva voidaan poistaa kokoelmista, mikäli poistoille on olemassa riittävät perusteet. Esineen poistaminen kokoelmasta tehdään aina huolellisen harkinnan perusteella. Poistopäätös edellyttää täydellistä ymmärrystä esineen merkityksestä ja poistotoimenpiteen seurauksista.

Poistoperusteita ovat muun muassa tuhoutuminen, huono kunto, useat kaksoiskappaleet, liian korkeat säilytyskustannukset.

Esinekokoelmassa on runsaasti sarjatuotettuja esineitä, jonka vuoksi kokoelmissa on lukumääräisesti paljon kaksoiskappaleita. Osa kokoelmista voidaan määritellä käyttökokoelmaksi, jonka luetteloinnissa, huollossa ja lainauksessa toteutetaan varsinaista kokoelmaa kevyempiä toimenpiteitä. Käyttökokoelmaa voidaan käyttää mm. opetuksessa.

Esine voidaan luovuttaa toiselle museolle tai liittää muuhun julkiseen kokoelmaan, Tällöin esineen täysi omistusoikeus siirtyy vastaanottajalle.

Esine voidaan vaihtaa esimerkiksi ulkomaisen museon kanssa. Vaihto auttaa Designmuseota täydentämään kansainvälistä kokoelmaansa.

Esine voidaan myydä. Tulot tulee vakiintuneen kansainvälisen tavan mukaan käyttää kokoelmien hyväksi.

Esine voidaan myös tuhota polttamalla, sulattamalla tai paloittelemalla, jos sitä ei voida poistaa muulla edellä kuvatulla tavalla.

Poistot tulee dokumentoida perusteineen huolellisesti.

Siirrosta käyttökokoelmaan esinenumero säilytetään hallinnan helpottamiseksi. Siirrosta tehdään merkintä esinenumeroon ja tietokantaan.

Muissa poistotavoissa museon pääkirjanumero poistetaan esineestä ja esinetiedot siirretään tietokannassa poistokansioon.

Poistettaessa luettelomatonta materiaalia poistoprosessia ei käydä läpi.

Museon henkilökunnalla ja hallintoelimien jäsenillä, heidän perheenjäsenillään ja muilla heitä lähellä olevilla henkilöillä ei ole oikeutta ostaa tai saada haltuunsa museon hoidossa olevasta kokoelmasta poistettuja esineitä.

13. KOKOELMAPOLIITTISEN OHJELMAN SEURANTA JA PÄIVITYS

Toteutumista seurataan ja sitä päivitetään tarpeen mukaan kuitenkin vähintään kahden vuoden välein.